

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת
הרה"ח מרדכי אהרן
ב"ר יהודה ארי'
פרקש ע"ה
חתן נכדת רבינו הגה"ק
זצ"ל
נלב"ע י"ד ניסן תשל"ו
תנצב"ה

חג הפסח תשפ"ב

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

בס"ד, גליון מס' 8

חג הפסח

בשעת אמירת ההגדה יראה את עצמו כאילו הוא עכשיו בגלות מצרים

"מגיד". מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים

(הגדה של פסח)

שיוצא לגמרי מהצרה.

ומכיון ש"חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" (כ"ה בנוסח ההגדה, ובנוסח הרמב"ם "כאילו יצא עתה ממצרים"), לכן בעת ש"מצוה ומרור מונחים לפניך" שעכשיו הוא כאילו נמצא במצרים וסובל מרורים ועתה השי"ת מוציאו ממצרים, הרי שבתחילה בעת שכביכול נמצא בצער אין מברכים. ורק אח"כ כשמגיע לגאולה "כאילו הוציאנו עתה ממצרים" מברך "אשר גאלנו וכו'" והגיענו לזמן הזה".

(ח"א עמ' שמ"ח)

כתבו הראשונים (אבודרהם על ההגדה בשם הרי"ף והרשב"א, שו"ת הרא"ש כלל כ"ד סי' ב' וכ"ה במאירי מגילה כ"א ע"ב ועוד) כמה טעמים שאין מברכים ברכת המצות "בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצוותיו וצונו על מצות סיפור יציאת מצרים".

ואפשר לומר, דמשום הכי אין מברכים על מצוות ההגדה, כי קיי"ל ארבעה צריכים להודות ולברך ברכת הגומל (ברכות נ"ד ע"ב) והם כאלו שהיו בצער ובסכנה ויצאו ממנה, ורק אז מברכים. אך אין מברכים בעת הצער טרם נרפא לגמרי ויצא מצערו וצרתו אלא אחרי

אף על בעל מדרגה גבוה שמבין את הטוב שבצרה להודות כשנוגל

ואפילו פלנו חכמים פלנו נבונים פלנו זקנים פלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים

(הגדה של פסח)

הבא". ובכור הברזל במצרים זכו ישראל להתעלות להיות ראויים לכך.

והוה אמינא שאם יודע ומבין זאת, מה לו לספר על הצער והיסורים הרי הכל הי' לטובה, לכן קאמר שאפי" החכם והמבין את הטוב שבזה - מצווה לספר, ומתחיל בגנות ומסייע בשבח, להתחיל בצער והיסורים שהיו להם והגאולה שגאלנו משם. (ח"א עמ' שמ"ח)

יש להבין למה הי' מקום לחשוב שאם כולנו חכמים ונבונים שנהי' פטורים מלקיים מצוות והגדת לבנך ביום ההוא, עד שאומר "אפילו כולנו חכמים וכו'".

ונראה לפרש דהנה הגלות והיסורים - היו הכל לטובה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ה' ע"א) "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתנן אלא על ידי יסורין ואלו הן תורה וארץ ישראל והעולם

להודות לד' אף בעת הצרה על סמך הישועה העתידה לבא

ואפילו פלנו חכמים וכו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכו'

מצוה ברבי אליעזר וכו' עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית

(הגדה של פסח)

מצרים" כמו אותם תנאים שהיו מספרים "כל אותו הלילה", הלילה דייקא, שהתבוננו בחשך והלילה - הצער והיסורין שהי' הכל לטובה, "עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם" שהכל מאיר כזריחת השמש, שהשיגו שהכל לטובה.

(ח"א עמ' שנ"א)

אחר שיצאו בני ישראל ממצרים, השיגו והבינו למפרע שכל הצער והיסורין הכל הי' מאיתו ית' לטובה, וזהו מצוות סיפור יציאת מצרים להבין ולהשכיל איך שכל זה הי' לטובה. וזה הרמז "ואפילו חכמים ונבונים" שיוודעים את כל התורה, "מצוה לספר ביציאת

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולולים ח"א עמ' ז')

וְשֵׁאִינוּ יוֹדְעֵי לְשֵׁאוֹל אֶת פֶּתַח לוֹ וְכוּ' בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ד' לִי וְכוּ' בְּשִׁעָה שֵׁשׁ מִצָּה וּמְרוֹר מִנְחִים לְפָנַיךְ

(הגדה של פסח)

וזהו שפותח לבן שאינו יודע לשאול ואומר לו "בעבור זה וגו' בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", מצה מרמז על שעת הגאולה ומרור על שעת השעבוד ושניהם מונחים לפנינו, והלל הי' כורכם ביחד רמז שהכל מאיתו ית' ויתחזק באמונה נגד המסיתים והאפקורסים.

(ח"א עמ' שנ"ד)

זה שאין בו דעת לשאול וכל שכן שאינו יודע להשיב, אליו נטפלים המינים והאפיקורסים להסיתו מאמונתו בד' ח"ו. ודבר ראשון שבו פותחים אלו הרשעים, בהראותם הנה כמה צדיקים מדוכאים ביסורים ובעניות וכדו' ודרך רשעים צלחה וכו'. ולכן יש לחזק להם האמונה בד' שהכל מאיתו ית' והכל לטובה.

להוזהר מסכנת העושר שיסיתו מעבודת ד'

צֵא וְלִמַּד מֶה בְּקֶשׁ לִבְנֵי הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לִיעֶקֶב אָבִינוּ. שִׁפְרָעָה לֹא גָזַר אֱלֹהִים עַל הַזְּכָרִים וְלִבְנֵי בְּקֶשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַפֶּל

(הגדה של פסח)

בסחרנים ולא בתגרים", כי נסיון העושר קשה וסכנה להעביר אותו מלימוד התורה וקיום המצוות. וזה מה שלבן בקש לעקור את יעקב אבינו ע"ה מתומתו וצדקתו, ולכן עשהו רועה צאן. והקב"ה מצילנו מידם...

(ח"ב עמ' ר"ה)

הנה אמרו חז"ל שרועי צאן נעשים עשירים, כמאמרם (חולין פ"ד ע"ב) "הרוצה שיתעשר יעסוק בבהמה דקה", והמעשיר נמצא בסכנה שיסור לבבו מעבודת ד' כמו שאמרו חז"ל (עירובין נ"ה ע"א) על הפסוק (דברים ל' י"ב) "לא בשמים היא ולא מעבר לים היא" "לא תמצא לא

עיקר התפילה צריכה להיות על הצער על עניי רחניות

וַיֶּאֱנָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה

(שמות ב' כ"ג, מובא בהגדה של פסח)

צרה לישראל ומבקשין אותי והן משתתפין בכבודי, כבודי עמהן. באותה שעה אני עונה אותם שנאמר "יקראני ואענהו", למה – "עמו אנכי בצרה" (מדרש תהילים ס).

וזהו הרמז בפסוק "ויאנחו בני ישראל מן העבודה" צער הגוף מהשיעבוד, אך "ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה", שיעקר תפילתם היתה על הצער בשל הפרעה שנגרם להם בעבודת ד'.

(ח"א עמ' קנ"ב)

לכאורה מיותר כפל הלשון "מן העבודה" ב' פעמים, ומה בא להשמיענו.

ונראה לפרש, דהנה בעת צרה לאדם, יש ב' חלקים בצערו: הצער הגשמי שיש בצרה ובנוסף יש צער הרוחני על שעקב הצער הגשמי אינו יכול לעבוד את ד' כראוי. ועיקר התפילה צריכה להיות עבור הצער הרוחני, ההפרעה בעבודת ד' ותורה ותפילה כמ"ש חז"ל על הפסוק יענך ד' בעת צרה (תהילים כ' ב'), "אמר הקב"ה בשעה שמגעת

דיינו שלמדנו מעלת מדת הענוה מהר סיני

אֵלו קָרַבְנוּ לְפָנַי הֵרַסִינִי וְלֹא נָתַן לָנו אֶת הַתּוֹרָה דִּיֵּינוּ

(הגדה של פסח)

כ"ט ע"א, מדרש תהלים (בוכר) מזמור ס"ח ט'), וזהו מלמדינו על מעלת מדת הענוה וההכנעה. ואילו לא באנו אלא ללמוד מעלה זו דיינו.

(ח"ב עמ' ק"מ)

יש להבין, מה התועלת במה שקרבנו לפני ה' סיני בלתי קבלת התורה. אלא שידוע שההרים בקשו שתנתן התורה עליהם, כל אחד מחמת מעלתו, והשי"ת בחר בהר סיני מפני שהשפיל רוחו (עין מגילה

בכח האיש הישראלי להמות את המזל לטוב

עָשָׂה לָךְ חֲרָבוֹת צָרִים וְשׁוֹב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית וְגו'

(יהושע ה' ב')

ע"י המילה יכול לחתוך את המזל שבו נוצר "חרבות צורים". וזהו ההמשך בפסוק "ויקרא שם המקום ההוא גלגל", גלגל' כמו "מגלגלין זכות ע"י זכאי" (שבת שם) שאפשר לגלגל טבעו ומזלו ולשנותו מרע לטוב.

(ח"א עמ' קס"ט, שנ"ד)

אמרו חז"ל (שבת קנ"ו ע"א), שיש כח ביד האיש הישראלי להטות את המזל לטוב, כגון מי שנולד במזל מאדים יהי' שופך דמים, ליסטים או שוחט או מקיז דם או מוהל.

ונראה לפרש דמשום כן קרא לסכין של מילה "חרבות צורים", כי

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: Kodesh.Hillim@gmail.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.